



# Az EU joga és politikái (jog 5/C)

A belső piac joga

A szolgáltatások és a tőke  
szabad áramlása



# Témakör, irodalom

- ▶ A belső piac joga (Gombos Katalin: Európai jog – Az Európai Unió jogrendszere. Wolters Kluwer, Budapest, 2019. ISBN 978 963 295 890 3 (223-292. o.)

# A szolgáltatásnyújtás szabadsága

- Elsődleges jogban: **EUMSZ 56-62. cikkek**
- *„Az alábbiakban megállapított rendelkezéseknek megfelelően tilos az Unión belüli szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó minden korlátozás a tagállamok olyan állampolgárai tekintetében, akik nem abban a tagállamban letelepedettek, mint a szolgáltatást igénybe vevő személy.”*

*Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében e fejezet rendelkezéseit kiterjesztheti harmadik országok olyan állampolgáira, akik szolgáltatásokat nyújtanak és az Unió területén letelepedettek.” (EUMSZ 56. cikk)*

# A szolgáltatásnyújtás szabadsága

- ▶ Szolgáltatás: „A Szerződések alkalmazásában „szolgáltatás” a rendszerint díjazás ellenében nyújtott szolgáltatás, ha nem tartozik az áruk, a tőke és a személyek szabad mozgására vonatkozó rendelkezések hatálya alá.” (EUMSZ 57. cikk (1) bek.)
- ▶ Fogalmi elemek:
  - 1) Gazdasági tevékenység
  - 2) Határon átnyúló elem
  - 3) Ideiglenes jelleg
  - 4) Másodlagos alkalmazás
- ▶ „Szolgáltatásnak minősülnek különösen: az ipari jellegű tevékenységek; a kereskedelmi jellegű tevékenységek; a kézműipari tevékenységek; a szabadfoglalkozásúként végzett tevékenységek.” (EUMSZ 57. cikk (2) bek.)

# A szolgáltatás fogalmi elemei

## 1) Gazdasági tevékenység

- díjazás ellenében nyújtott tevékenység
- ellenszolgáltatás → a szolgáltatás ellenértéke
- nem gazdasági természetű ellenszolgáltatás nem minősül ilyennek! (pl. tagállamok szociális, kulturális, oktatási tevékenysége lehet ilyen)
- vállalkozói tevékenység → nem munkaviszony jellegű foglalkoztatás

## 2) Határon átnyúló elem

- szolgáltatás nyújtója és igénybe vevője két külön tagállamban letelepedett
- egyazon tagállamban letelepedettek, de a szolgáltatás másik tagállamban valósul meg
- a szolgáltatási tevékenység megkezdését megelőző felhívásra is alkalmazandó
- Főszabály: nem alkalmazandó az EUMSZ 56. cikk, ha a szolgáltatás minden eleme egy tagállamon belül valósul meg (bírói joggyakorlat szerepe!)

# A szolgáltatás fogalmi elemei

## 3) Ideiglenes jelleg

- ▶ egyik tagállamban letelepedett szolgáltatást nyújt egy másik tagállamban letelepedettnek → eseti, rövid, átmeneti jellegű tevékenység
- ▶ kivétel: átmenetileg folytathatja tevékenységét egyazon tagállamban

## 4) Másodlagos alkalmazás

- ▶ mindig meg kell vizsgálni, hogy az adott tevékenység nem tartozik-e a másik három szabadság (személyek, áruk, tőke) szabad mozgása alá → ha nem akkor alkalmazandó az EUMSZ 56. cikk

Kivételek → EUMSZ 58. cikk:

- ▶ közlekedés → a közlekedésre vonatkozó cím rendelkezései irányadók
- ▶ tőke mozgásokkal kapcsolatos banki és biztosítási szolg. liberalizációja → a tőke mozgás liberalizációjával összhangban

# Szabályozási keretek

- ▶ Elsődleges jogforrások (EUMSZ 56-62. cikkek)
  - ▶ Az 56-57. cikkek közvetlen hatállyal bírnak → nemzeti bíróságok előtt lehet rájuk hivatkozni



# Szabályozási keretek II.

- Másodlagos jogforrások
  - Szektorspecifikus szabályozások (pl.)
    - bankokról szóló második irányelv (89/646/EGK) → liberalizáció, kölcsönös elismerés elve („single passport” elv) → válság óta visszaszorulóban
    - audiovizuális médiaszolgáltatások → 2010/13/EU irányelv → továbbközvetítés akadályozásának tilalma
  - Horizontális szabályozás
    - belső piaci (v. szolgáltatási) irányelv (2006/123/EK)
    - diplomák kölcsönös elismerésének szabályai



# A belső piaci (2006/123/EK) irányelv

- ▶ tárgyi hatály: minden olyan, valamely tagállamban letelepedett szolgáltató által nyújtott szolgáltatás, amely nincs egyértelműen kizárva a hatálya alól
- ▶ személyi hatály: szolgáltatást nyújtó és igénybe vevő (természetes vagy jogi szem.)
- ▶ szabályozási terület: nemzeti jogban meghatározott követelmények, előírások, tilalmak, stb. amelyek a szolgáltatás nyújtásának jogát érintik
- ▶ ügyintézés egyszerűsítése
  - ▶ eljárások egyszerűsítése
  - ▶ one-stop-shop (egyablakos ügyintézés)
- ▶ szolgáltatók letelepedésének szabadsága
  - ▶ fenntartható engedélyezési rendszerekkel szembeni követelmények → akadályok elbontása
- ▶ szolgáltatásnyújtás szabadsága
  - ▶ korlátozás csak kivételesen → felsorolt kivett szolgáltatások (pl. ált. gazd. érdekű) VAGY rendkívüli körülmények esetén
  - ▶ követelmények: diszkriminációmentesség, szükségesség, arányosság
- ▶ az igénybe vevők jogai
  - ▶ diszkriminációmentesség (igénybevétel megnehezítésének tilalma)
- ▶ a szolgáltatások minőségének biztosítása

# Diplomák és szakmai képesítések kölcsönös elismerése

- **89/48/EGK irányelv** a felsőoktatásban szerzett diplomák kölcsönös elismeréséről
  - minden legalább 3 éves szakmai képzést igénylő szakmára kiterjed
  - felváltotta a korábbi szakma-specifikus irányelvek nagy részét
  - testvére a **92/51/EGK irányelv** a kevésbé magas szintű oktatást igénylő képzések elismeréséről
  - **1999/42/EK** és **2001/19/EK irányelvek** → szakmai tapasztalat elismerése
  
- **Hatályos rendszer:**
  - **2005/36/EK irányelv** → hatályon kívül helyezte a korábbiakat
  - szabad szolgáltatásnyújtás és letelepedés, szakma gyakorlásának részletes szabályai, közigazgatási együttműködés, végrehajtási felelősség
  - elismerés három módon történhet:
    1. képzés elvégzését tanúsító okiratok elismerésének általános rendszere (főszabály)
      - elismerő tagállammal azonos feltételek (kölcsönös elismerés elve); VAGY
      - megelőző 10 év folyamán 2 évig gyakorolta nem szabályozó tagállamban; DE
      - kompenzációs intézkedések joga: alkalmazkodási időszak (3 év), ill. alkalmassági vizsga
    2. szakmai tapasztalat elismerésével (elegendő bizonyítékként elfogadva)
    3. képzési minimumköv. összehangolása biz. szakmákban: orvos, fogorvos, ápoló, szülésznő, gyógyszerész, építészmérnök)
  - nyelvi kompetenciák → „eltérési záradék” v. bizottsági engedély (határozott időre)
  - nem szabályozott kérdéskörökben tagállami hatáskör marad

# Ügyvédi hivatás gyakorlása

- ▶ az előzőekben tárgyaltakhoz képest speciális → **98/5/EK irányelv**
  - ▶ dilemma: a szolgáltatásnyújtás szabadsága vs. fogyasztóvédelem és nemzeti jogrendszerek valamint nyelvismeret
  - ▶ alapvetően két lehetőség:
    1. ügyvédi cím gyakorlása hazai szakmai cím égisze alatt
      - ▶ hazai cím idegen nyelvre fordítva, DE nem a fogadó országgal azonos!
      - ▶ tanácsadás teljes körben, eljárás lehet korlátozott (pl. peres képviselet csak helyi társügyvéddel), de ez nem lehet aránytalan!
      - ▶ nyelvismereti követelmények nem megengedhetőek!
      - ▶ kettős kötődés (pl. fegyelmi ügyet a két tagállam közösen)
      - ▶ szakmai cím bevonása esetén mindkét országban bevonva
    2. integráció a fogadó ország ügyvédei sorába
      - ▶ fogadó ország szakmai címének használatára jog
      - ▶ elérhető három módon:
        - 1) diplomák egyenértékűsége; VAGY
        - 2) 3 éven keresztül hatékonyan és rendszeresen a fogadó ország jogával és a közösségi joggal kapcsolatos gyakorlatot folytat; VAGY
        - 3) egyéb szakmai tevékenysége vagy tanfolyamok és szemináriumok látogatása nyomán már megfelelő szakmai jártassággal rendelkezik
  - ▶ együttes tevékenység (joint practice)

# Szabályozási keretek

- ▶ Az EuB esetjoga:
  - ▶ Ügyvédi hivatás
    - ▶ **Van Binsbergen-ügy** (igazságszolg. tev. személy adott bírósági illetékességi területhez köthető)
    - ▶ **Gebhard-ügy** (időleges → szolgáltatás; állandó és folyamatos → letelepedés)
  - ▶ Biztosítás
    - ▶ **Bizottság v. NSZK ügy** (a biztosítási tevékenység a fogadó állam külön engedélyéhez köthető, közérdek védelme miatt pl.)
    - ▶ **Skandia-ügy** (a letelepedés előírása viszont már túlzó volna ezért nem megengedhető)
  - ▶ Sport
    - ▶ **Walrave és Koch ügy** (a sportra kiterjed a közösségi jog hatálya, a sportszövetségek kötelesek a tagállami akadályok lebontásában közreműködni)
    - ▶ **Bosman-ügy** (a nemzeti labdarúgó válogatottak állampolgársági záradékai közösségi jogot sértenek)
  - ▶ **Säger v. Dennemayer ügy** (szabadalomfigyelő cég letelepéshez kötése diszkriminatív)
  - ▶ **Alpine Investments BV-ügy** (határon átnyúló szolg. nyújt.-t akadályozó ált. szabályok is tilalmasak)

# Szabályozási keretek

## ► Fogyasztóvédelem

- **Luisi és Carbone ügy** (a szolgáltatásnyújtás szabadságát korlátozó devizakiviteli szabályok tilalmasak)
- **Gravier-ügy** (más tagállambeli főiskolai hallgató részére előírt külön tandíj tilalmas)
- **Cowan-ügy** (kizárólag saját állampolgárok számára kártérítés, egyéb hasonló jellegű védelem tilalmas)
- **Grogan-ügy** (adott szolgáltatás reklámozását tiltani nem lehet, még ha adott esetben az adott országban a szolgáltatás tiltott is; itt: Írország és abortusz)



# Szabályozási keretek II.

- ▶ Kivételek a szolgáltatásnyújtás szabadsága alól:
  - ▶ közhatalom, közrend, közbiztonság, közegészségügy DE arányosan (lsd.: **Calfa-ügy**)
  - ▶ nyomós közérdek fogalma → EuB dolgozta ki, folyamatosan bővül a tartalom (pl. társadalompolitikai célok (lsd.: **Schindler-ügy**))

# A tőke szabad áramlása

- Szabályozási keretek:
  - Elsődleges jog: **EUMSZ 63-66. cikkek**
  - Másodlagos jog: **88/361/EGK irányelv**
  - EuB-esetjog

## Elsődleges jog:

- *„E fejezet rendelkezéseinek keretei között tilos a tagállamok, valamint a tagállamok és harmadik országok közötti tőkemozgásra vonatkozó minden korlátozás. E fejezet rendelkezéseinek keretei között tilos a tagállamok, valamint a tagállamok és harmadik országok közötti fizetési műveletekre vonatkozó minden korlátozás.”* (EUMSZ 63. cikk)
- Sanz de Lera-ügy → EUMSZ 63. cikk közvetlen hatálya
- EUMSZ 65. cikk → kivételek, úgy mint:
  - adójog
  - pénzügyi (prudenciális) felügyelet
  - közrend és közbiztonság
  - követelmény: diszkriminációmentesség

# 88/361/EK irányelv

- ▶ „a tőke mozgások teljes felszabadítása”
  - ▶ védelmi intézkedések csak indokolt, kivételes esetekben
  - ▶ főszabály szerint harmadik országokkal szemben is
- ▶ I. Melléklet → liberalizált tőke mozgások felsorolása (pl.)
  - ▶ közvetlen befektetések
  - ▶ ingatlanbefektetések
  - ▶ értékpapírügyletek
  - ▶ kollektív befektetési vállalkozások
  - ▶ folyó- és takarékszámra műveletek
  - ▶ kereskedelmi hitelek
  - ▶ pénzügyi kölcsönök és hitelek
  - ▶ kezesség és más biztosítékok, zálogjog
  - ▶ biztosítással kapcsolatos utalások
  - ▶ személyhez kapcs. tőke mozgások
  - ▶ pénzeszközök exportja és importja
  - ▶ egyéb (pl. kártérítés, szerzői jogdíjak, stb.)



# Bírósági esetjog + a Bizottság közleménye

- ▶ **Regina v. Thomson ügy** (még forgalomban levő nemesfém pénz → fizetőeszköz; már kivont → áru)
- ▶ **Luisi és Carbone ügy** (az ellenszolgáltatás nem tőkeművelet, mert nem befektetésre irányul!)
- ▶ **Bordessa-ügy** (devizakivitel engedélyhez kötése akadályozza a tőkemozgásokat, a bejelentési kötelezettség viszont önmagában nem)
- ▶ **Svensson és Gustavsson ügy** (csak az adott tagállamban honos banktól felvett hitelhez igényelhető törlesztési támogatás ellentétes a közösségi joggal)
- ▶ **Verkooijen-ügy** és **Manninen-ügy** (az osztalékfizetés bár az I. Melléklet nem említi, tőkemozgás, az irányelv hatálya alá tartozik)
- ▶ **Eckelkamp-ügy** (az ingatlanörökség utáni illetékből az ingatlant terhelő tartozások levonhatóságának ahhoz kötése, hogy az örökhagyó halálakor az adott államban rendelkezett illetőséggel, ellentétes a közösségi joggal)
- ▶ A Bizottság 1997-es közleménye:
  - ▶ minden tőkemozgással kapcsolatos korlátozás tiltott, legyen az diszkriminatív vagy nem diszkriminatív
  - ▶ csak kivételes körülmények miatt lehet korlátozni, ilyen pl. a közrend és a közbiztonság

# Speciális esetek

- ▶ Az állam, mint hatóság spec. jogai - az aranyrészvényügyek
  - ▶ kiindulópont a privatizáció → az állam különleges jogosítványokat akart megtartani
  - ▶ aranyrészvény: olyan, a kormány tulajdonában álló részvény, amely határozott vagy határozatlan időre vétőjogot biztosít az állam részére bizonyos társasággal kapcsolatos eseményekkel vagy strukturális változásokkal szemben
  - ▶ Bizottság (1997): ez ellentétes lehet a tőke szabad mozgásával
  - ▶ **Bizottság v. Portugália ügy** (külföldi befektetők adott arány feletti részesedése nem zárható ki)
  - ▶ **Bizottság v. Egyesült Királyság ügy** (bizonyos eszközök átruházásához hatósági engedély nem köthető ki)
  - ▶ **Volkswagen-ügy** (általános társasági jogi szabályoktól eltérés az állam javára nem megengedhető); DE
  - ▶ **Bizottság v. Belgium ügy** (közszolgáltatási kötelezettség ellátásához szükséges eszközök felhasználásának korlátozása megengedett a közérdek miatt!)
- ▶ Ingtatlannal kapcs. ügyletek és a tőke szabad mozgása
  - ▶ **Konle-ügy** (külföldiek ingatlanszerzése nem köthető engedélyhez)
  - ▶ **Burtscher-ügy** (a nyilatkozattételi követelményeknek is arányosnak kell lenniük)
  - ▶ **Festersen-ügy** (állandó lakhely kikötése mezőgazdasági ingatlan megszerzéséhez ellentétes a közösségi joggal)
  - ▶ **Servatius-ügy** (valamely szervezet más tagállamban való ingatlanszerzése nem köthető előzetes engedélyhez)
  - ▶ **Trummer-Mayer-ügy** (zálogjog kifejezhetősége nem szorítható csak a nemzeti devizára vagy nemesfémre)

# Kivételek

- ▶ Általánosságban
  - ▶ harmonizáció hiányában tagállami hatáskör
  - ▶ EUMSZ korlátai között, a cél megvalósítására alkalmas, szükséges és arányos intézkedések
- ▶ EUMSZ
  - ▶ 65. cikk: nem érinti a tagállamok saját adójogának alkalmazhatóságát, valamint a prudenciális felügyelet jogát, valamint statisztikai célú bejelentések, közrend és közbiztonság
  - ▶ 64. cikk (3) bek.: visszalépés adott harmadik ország irányában a liberalizációtól (Tanács + EP fogadhatja el)
  - ▶ 66. cikk: rendkívüli körülmények esetén harmadik ország felé korlátozás (Tanács + Bizottság + EKB)
  - ▶ 75. cikk: terrorizmus és ahhoz kapcsolódó tevékenységek miatti „befagyasztások” (Tanács + EP)
- ▶ EuB esetjoga
  - ▶ **Konle-ügy** (vidékfejlesztési célból, az állandó lakosság és gazd. tev. fenntartása érdekében másodlagos lakhely írható elő ingatlanszerzés esetén)
  - ▶ **Reisch-ügy** (...az előbbi kiegészítése környezetvédelmi és lakáspolitikai érdekekkel)
  - ▶ **Ospelt-ügy** (ingatlanszerzés korlátozása indokolható a mezőgazdaságból élő közösség megtartásának, az ezt elősegítő tulajdonosi struktúra fenntartásának, a természeti csapások megelőzésének és a mezőgazdasági politikának az érdekeivel, DE arányos követelmények szükségesek!)
  - ▶ **Bizottság v. Hollandia ügy** (közérdekű szolgáltatás fenntartása és az adórendszer összhangja igazolhatják az arányrészvényekkel kapcsolatos állami előjogokat)